

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4[—]

pololetna . . . K 2[—]

četrtletna . . . K 1[—]

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 23.

V Ljubljani, dne 7. junija 1918.

Leto XI.

Ženski oddelek S. K. S. Z.

ima v nedeljo, dne 9. junija 1918 ob 1/2 9. uri dopoldne sv. mašo s pridigo na Rožniku. Delavstvo prosimo, naj pohiti v nedeljo na Rožnik!

Slovenska katoliška zveza.

Presvetli gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je poslal načelnstvu »Slovenske katoliške zveze« naslednje pismo:

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani,
dne 1. junija 1918. Št. 2091.

Slavnemu
načelnstvu »Slovenske katoliške zveze«
v Ljubljani.

Skrb za čistost katoliškega imena in za cerkveno disciplino je ena glavnih dolžnosti škofovih. To izrecno poudarja tudi novi cerkveni zakonik (prim. can. 336). In sedanjí papež Benedikt XV. je v svoji prvi okrožnici z dne 1. novembra 1914 določno izjavil, »da ni s cerkvijo, kdor ni s škofom«. Ta jasna najnovejša določba najvišje cerkvene oblasti slovesno potrjuje staro cerkveno prakso, da si nobena stranka, nobeno društvo, noben časnik, nobeno podjetje ne sme lastiti pridevka »katoliški« brez izrecnega privoljenja lastnega škofa, ker je škof odgovoren za vse, kar nosi v njegovi škofiji »katoliško« ime. Na tem temelju izjavljam, da se nova stranka, ki si je nadela ime »Slovenska katoliška zveza«, ne more in ne sme imenovati »katoliška«, ker se ne samo ne strinja s cerkvenopolitičnimi navodili škofovimi, ampak jim naravnost nasprotuje.«

× × ×

Kakor znano, je bivši načelnik Slovenske Ljudske Stranke ustanavljal preko škofa »katoliško« stranko, kateri je Presvetli zdaj prepovedal zlorabljati v namene Šusteršičeve maščevalne osebne politike prečastitljivo in prevzvišeno »katoliško« ime.

Po občnem zboru I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva.

Nekateri člani se težko odrečejo navadi dobivati vsako leto izplačano dividendo. Tem članom naj služijo sledeče vrstice: Največji nesreči v delavski družini sta bolezen in smrt, to posebno, če ni v nobeni roki prihrankov. Če umrje vzdrževatelj družine in prenehajo naenkrat vsi stalni dohodki, ni li cela družina izpostavljena največjemu pomanjkanju? Kako prav bo prišel taki družini prihranek na dividendah, ki se bo v slučaju smrti z deležem vred takoj izplačal upravičenim dedičem. Ali ne bo to izdatna pomoč v prvi potrebi?

Slišijo se sicer glasovi, kaj meni mar, kaj bo po moji smrti! Vendar take besede ne prihajajo iz srca, govore jih le taki ljudje, ki nimajo žene, otrok in drugih bližnjih sorodnikov. Dober oče in mati pa v prvi vrsti skrbita za dobrobit svojih otrok. Saj je vendar njim posvečen ves trud njihovega zakona!

V naših dneh je zelo razvito zavarovanje za življenje, ki zapade v plačilo s smrtjo zavarovanca. Treba je plačevati letno premijo. Nekako tako zavarovanje sklene sedaj član konzuma, samo s to razliko, da ne plačuje nobenih premij. Dividenda se bo pripisovala k deležu, dokler ne doseže zneska 500 K; ta dividenda pa ne bo tvorila deleža, s katerim član jamči za obveznosti zadruga, ampak deležno rezervo. Doslej je imelo društvo kot tako svoj rezervni zaklad: »deležno rezervo«.

V to svrhu se bo že obstoječi rezervni zaklad, ki znaša nad 70 tisoč kron, razdelil na posamezne člane v to deležno rezervo.

Če se upošteva to in pa, kar je bilo povedanega že v zadnji številki našega lista, se mora reči, da pomeni ta sprememba pravil tako za posameznega člana, kakor tudi za celotno društvo velik napredek in očiten dobiček, ker bo društvo kot celota lažje in popolnejše izvrševalo svoj namen, člani bodo pa imeli vrhu tega mal prihranek, ki jim bo koristil v slučaju potrebe.

V Ljubljani imamo tudi »Slovensko delavsko stavbeno društvo«, ki se nekako vspešno rodilo s konzumnim društvom.

To društvo je nad 100 delavskih družin osrečilo z lastnim domom. O tem pričajo delavske naselbine Novi Vodmat, Kodeljevo in Rožna Dolina. To društvo je dalo vspodbudo drugim zasebnikom, ki so zidali na svoj račun, drugače bi mi danes ne imeli teh delavskih naselbin. Člani so tedaj plačali 100 do 200 K pri prevzetju hiše, drugo so plačevali v obliki najemščine kot amortizacijo.

Danes niso take razmere, da bi bilo misliti na uspešno delovanje tega društva in tudi nekaj let po vojni še ne bomo prišli v normalni stan. Zgodi se pa lahko čez nekaj let, da se te razmere spremenijo, dobi ugoden prostor za delavske hiše in poceni gradbeni material.

Ako bi v takem slučaju ta ali oni član želel pridobiti si lastni dom, ali mu ne bo to zelo olajšano, če bo imel pri konzumu že gotov kapital, s katerim bo lahko računal? Ali ne bo v takem slučaju vsaki član hvaležen, da se je letos storil tak sklep?

Vsak član naj ima pred očmi, da kar je prihranil, še vedno lahko porabi, kar je pa porabil, se ne da več prihraniti.

Gre tu za način prisilnega štedenja, ki je v korist posameznega člana in nujna zahteva celotnega društva.

× × ×

Naš list je zelo zadovoljen s krepkim pokretom, ki ga je napravilo naše »Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo« v zadnjih mesecih. Preskočilo je vrlo plot ljubljanske šentflorijanske ravani in poganja lepa drevesa: podružnice, v drugih krajih. Korak, ki ga je napravilo društvo s tem, da bodo člani hranili v društvu samem dividendo, je tako pameten, da bolj biti ne more. Razmere v »Prvem ljubljanskem delavskem konzumnem društvu« so se korenito spremenile z ustanovitvijo prodajalen izven Ljubljane. Zato se bodo morala pravila zadruga tako spremeniti, da bodo lahko vsi člani sodelovali pri upravi društva. Stari ljubljanski člani pri tem seveda ne bodo nič oškodovani, ker mora preiti tudi v nje zavest: čim obsežnejši delokrog, tem močnejše društvo samo in tem večje ugodnosti bodo tudi sami imeli od njega. Ampak na občnih zborih se bo morala pač slišati beseda vseh članov. Tržičani, Križani, Kranjčani in vsi, ki bodo še prišli v naš krog, ne morejo poha-

jati takorekoč vsi k občnim zborom v Ljubljani; zato se bodo morala pač pravila tako spremeniti, da bodo volili člani raznih krajev po razmerju števila članov odposlance, ki bodo tvorili občni zbor. Ta reč se ne bo smela dolgo odlašati.

Delegat naj bi volili člani po krajih v razmerju njih števila na obligatnih sestankih pred občnim zborom, sami naj poročajo po občnem zboru članom o zborovanju. Potrebna bodo pač tudi redna predavanja o združništvu, da bo prepričano delavstvo o njega potrebi. Morebiti celo kaže obligatno uvesti naš list za vse delavske združnike, ki bi se moral seveda v tem slučaju poleg drugih reči tudi temeljito baviti z vprašanji, ki tičejo delavske zadruge, ker se bo tako ohranil zanosni združni duh med našim delavstvom po načelih, ki smo se jih naučili od našega rajnega očeta dr. Kreka. Če kdo, je naša delavska organizacija poklicana, da ohrani čisti in neomadeževani visoko plapajoči Krekov združni prapor!

Veliko nas je tudi, ki nas preveva trdno prepričanje, da se bo moral pač predsednik našega konzuma posvetiti popolnoma delavskemu združništvu. To zapišemo, da se o tem resno premišlja in ne pozabi in ne odlašaja predolgo.

Akutno je že danes vprašanje, da se razpuste obstoječa naša krajevna delavska konzumna društva in poslujejo dalje kot deli naše delavske združne celote: Prvega ljubljanskega delavskega konzumnega društva. Ne bo šlo čez noč, to vemo, a gospodarski položaj je tak, da bodo krajna društva hiralala, ker ima bodočnost le velika zaenkrat vseslovenska delavska konzumna organizacija, ki se seveda spremeni v jugoslovansko delavsko konzumno organizacijo, kadar se bo ustanovila Jugoslavija, ki se bo že zato, ker ji Nemci in Mažari tako nasprotujejo. Silno sedanje nasprotovanje rodi premišljevanje, spoznanje in pribori zmagajo pravici.

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Veselje našega očeta nas je pomirilo, a prestrašeni smo le bili. Tresli smo se, ko nas je poljuboval, v solze zatopljen je objela mati očeta. Nismo vedeli, česa naj se bojimo ali nadjamo.

Kar zakliče oče strastno:

»O, otročiči moji, enega samega Mesija imamo, mesija je Jezus in jaz sem njegov služabnik! Njegov glas je govoril mojemu srcu, njegova milost me je preprijala s svetlobo in z veseljem!«

Ko je spregovoril to, je potegnil iz obleke srebrni križ, obesil ga je na steno in rekel:

»Moj Izveličar in moj Bog!«

Oče je pričakoval našega jadikovanja vsled njegove verske spremembe; le ta strah je povzročeval, da se nam je tako pozno spovedal; a varal se je v svojo radost. V očeh moje matere je zaplamltel isti ogenj, zgrudila se je na kolena kot kristjana pred križ, pokleknila sva s sestro po-

Dozoreva in rad bi še doživel tisti čas, ko bomo ustanovili delavski združgarji vseslovensko delavsko hranilnico in posojilnico. Potrebujemo jo, da se izpopolni naša organizacija. Je sicer čudno, a je že tako: nakopičevanje denarja se more pobijati le z zbiranjem denarja v obliki zadruge; za nas delavce v obliki delavskih zadruge.

Delavsko konzumno združništvo, ki odgovarja zahtevam naše moderne dobe, se krepko gradi in zida. »Jugoslovanska Stokovna Zveza« se lepo širi: finančno naj se utrdi na občnem zboru ta mesec. Vse to nas navdaja z nado in nas preveva s trdnim prepričanjem, da bo morala naša delavska organizacija imeti tudi lastno hranilnico in posojilnico, o kateri je pisal naš list itak že veliko. O tej reči naj se razpravlja v vsih naših delavskih organizacijah, kadar bo prešinjena o njeni potrebi večina članov naše organizacije, se bo ustanovila, prej bi pa ne bilo niti zdravo jo ustanovljati. Morebiti je za to njeno ustanovitev ravno zdaj čas najugodnejši, a koncem koncev ne gre pri taki veliki reči ravno toliko za hipno gospodarsko konjunkturo, gre bolj za to, če so ljudje vneti za njo in če imamo tudi dovolj sposobnih in požrtvovalnih, nesebičnih in nešpekulantskih ljudi, ki bi jo rodili in vodili. Mislimo, da jih imamo. Prosimo, naj o teh rečeh pišejo tisti, ki reč umevajo in tudi tisti, ki bi se o sproženih vprašanjih radi poučili.

Jugoslovanstvo in katolicizem.

Ker majniški program — majniška jugoslovanska deklaracija — sprejema v državno edinost poleg Hrvatov in Slovencev tudi Srbe, je ta program izzval razna prigovarjanja in sumničenja. Pristašem tega programa se očita, da izdajajo katoliško stvar srbskemu pravoslavju, da ogrožajo hrvatsko stvar z zvezo s Srbi, da s

leg nje; dvignila je roki in klicala Križanemu:

»Jezus, sin Davidov, ti si, o katerem je rekel Izaija: »Glej, Gospod Vam da znamenje, devica bo spočela; rodila bo sina njegovo ime bo Emanuel.« — Tvoje ime, o Mesija, naj slavi vse, kar živi. Sin božji si, rešenik sveta, Bog mojega moža in moj.«

In radostno smo odgovarjali: »Amen! Amen!«

Solze ginjenja in veselja so lile iz oči mojega očeta; pokleknil je za nami, nas objel in molil tiho nekaj časa, kakor da prosi Odrešenika, naj usliši prošnje njegovih. Nato nas je dvignil, nas večkrat objel in klical:

»O, kristjani bomo!«

Ta dan je bil najlepši mojega življenja. Čutili smo veselje, ki ga ni mogoče popisati, topili smo se v solzah; predznakov nebeškega veselja. Opoldne je prišel brabantki vitez v našo kajito. Delil je našo radost. Še bolj se je radoval, kakor mi, ker je smatral našo srečo za največjo radost, kot posledico svojega prijateljstva.

Kmalu nas je uvedel v tajnosti novega nauka: naša srca so sprejela seme Kristovega navka s tako gorečnostjo, da smo sprejeli kmalu sveti krst. Brabantki vitez

svojimi političnimi cilji tudi ogrožajo obstanek monarhije. Na ta očitanja odgovarja znani prvobornik katoliške misli prej med Slovenci, a sedaj med Hrvati dr. Anton Mahnič, škof na Krku, v posebni politični brošurici sledeče:

Srbski problem. Srbi živijo z nami in med nami. Srbstvo je činitelj. Kakor bi se tudi protivili priznati to dejstvo, s tem ga ne spravimo s sveta. Razboritost nam predpisuje, da se mora računati s tem činiteljem. Vprašamo se: Kaj je bolj razborito, kaj je za hrvatsko in katoliško stvar bolje: napovedati srbstvu vojsko do odločitve, ali iskati z njim prijateljski modus vivendi? Gorečniki za katoliško stvar, ki se smatrajo pozvane, da proti nam gredo na vojno v imenu katolicizma, bi morali predvsem se spomniti na resne opomine našega in njihovega skupnega očeta, zaščitnika mednarodnega miru, Benedikta XV., kateri kliče vojskujočim se narodom: Na obeh straneh se naj opusti misel uničenja. Naj se pomisli, da narodi ne izumirajo. Ravnovesje sveta ter plodni in sigurni mir med narodi se mnogo lažje osnuje na medsebojni ljubezni in spoštovanju pravice in časti bližnjega, nego na številu oboroženih in odpornih trdnjavskih zgradbah. (Nemškimi škofom dne 7. sept. 1915.) Ali se naši antagonisti nadejajo za hrvatsko večje koristi, če bodo s svojim sosedom, s svojim bratom po krvi in jeziku, živeli v večnem neprijateljstvu in mrznji? Ali se ne bodo tudi tukaj obistinile besede Benedikta XV., da bodo narodi »kot žalostno dedščino prenesli duh mrznje in osvete od kolena do kolena?«

Sloga s pravoslavni brati. Nazadnje, ali se v istini pogibelj, katera preti od srbstva hrvatski in katoliški misli, ne da obvladati, da je ne bi mogli ukloniti drugače nego da napovemo boj srbstvu? Poglejmo najnovije dogodke in odnošaje, v katerih se nahaja sedanje srbstvo, Rusija je zrušena; srbska inteligenca je decimirana in razpršena na vse strani; politične

je bil moj boter, drugi plemeniti gospodje priče mojih staršev in sestre.

Nekega dne je prišel škof, katerega je spremljevalo veliko vitezov. Med velikimi slovesnostmi smo sprejeli sveti krst. Vsi navzoči gospodje so nam želeli sreče, posebno vesel je bil brabantki vitez, ki me je poljubil gotovo stokrat in mi rekel: sin moj Božidar; tako so me namreč krstili, mojemu očetu je pa bilo ime Jožef, materi Suzana, sestri Marija. Abel Farah se je spremljal v Abulfaragus.

Ko so nam čestitali še z vseh strani srečo in so slavili vitezi naše spreobrnje, smo videli odriniti od obali na morje veliko turških galej; vse se je pripravljalo na pomorsko bitko; krščanske ladje so se peljale proti svojim sovražnikom. Boja nisem videl; zapovedali so nam iti v ladjne prostore, ker naša ladja ni bila namenjena boju, nismo tudi nobenega ropota slišali.

Čez eno uro je nam prišel nekdo povedati, da so zmagali kristjani, ki so zažgali štiri turške galeje. Zelo smo se radovali in molili zahvalnice, kar slišimo na krovu ropot človeških korakov. Hiteli smo po stopnicah gori in videli, da neso na našo ladjo ranjenega viteza.

Solze našega očeta so nam kmalu iz-

aspiracije so za dolgo časa neizvedljive! Prijateljem slovanske sloge se že dolgo ni ponujala ugodnejša prilika, da se končno ugladi pot medsebojnemu zbližanju bratov, ki so se odtujili drug drugemu in med seboj sovražili bolj radi neuklonljivih slučajev usode, nego vsled lastne krivde. Bratje Hrvati, bratje katoličani! Ne poslušajmo glasu politične strasti. Istina, Srbi niso katoliki, a oni so vendar kristjani; k nam jih more privedi edino ljubav, a mužnja in preziranje jih more le še bolj odtujiti katolištvu in hrvaštvu ter jih še bolj ogorčiti. Sledimo besedam Benedikta XV.! Ko so nedavno Angleži osvojili Jeruzalem, jim je Benedikt čestital in odredil, da se poje Bogu hvala, in je pred vsem svetom izrazil očitno željo, naj sveto mesto Jeruzalem nikdar več ne pade v nekrščanske roke. A Angleži niso katoliki, Angleži so protestanti, a kot protestanti so nam bolj oddaljeni, nego pravoslavni Srbi, ki so nam vrhutega bratje po krvi in jeziku. Tako sv. oče Benedikt. A mi njegovi sinovi naj ostanemo za vse veke v boju s Srbi?

zaključkov) brezuspešna ter zgrešuje svoj cilj. Ali hočemo misliti na to, kako bi se osvetili za stare grehe, vračajoči silo za ognjilo? Kaj nam potem še pomeni opomin apostolov: »Ne daj se vladati zlu, nego nadvladaj zlo z dobrim«? (Rim. 12, 21.) Kdaj se bomo zavedali pravega katoliškega duha, kdaj bomo znali ceniti »dar božji« (Jan. 4, 10), dar, da smo katoliki, ter bomo po tem spoznanju svojo misel in telo uredili po idealnih načrtih, ki jih nam stavi Previdnost: potem se nam ne bo treba bati srbstva, potem se bomo samozavestno in odločno oprijeli izvršitve svoje misije, uverjeni, da bomo res končno zmagali.

Ali smo proti monarhiji? Ozrmo se zopet na drugi ugovor! Sumničijo nas ne-lojalnosti. Pravijo, da s svojimi narodno-političnimi aspiracijami ogrožamo obstanek monarhije in da težimo za cilji, ki se ne dajo spraviti v sklad z ostalimi interesi monarhije! Mi pa smo nasprotno uverjeni, da nič bolj ne pospešuje prave interese in osigura obstanek habsburške monarhije, kakor naša majniška deklaracija.

zadnje naj izpade sestavni preustroj habsburške monarhije kakor mu drago, nič ni bolj želeti v interesu monarhije, nego osnovanje jugoslovanske države, kakor je zamišljena v majniškem programu.

Naloga države. Najtrdnjše jamstvo za obstanek države je v božji Previdnosti. »Po meni,« pravi večna Modrost, »kralji vladajo.« (Modr. 8, 15.) Dokler ostane država zvesta svojemu zvanju, ki ji ga je odredila Previdnost, stoji ona pod zaščito Vsemogočnega — »in protectione Dei coeli« (pod varstvom Boga nebes) (Ps. 96. 1) — bo tudi nepremagljiva. Zato poziva Sv. Duh vladarje narodov, da ljubijo modrost, potem bodo vladali na veke. »Diligite lumen sapientiae omnes, qui praeestis populis« (Ljubite luč modrosti, vsi, ki vladate narode) (Modr. 6, 23). Ljubiti luč modrosti — kaj znači drugega nego krmilo državne politike voditi za ciljem, ki ga je narodu odredila Previdnost?

(Iz »Straže« v Mariboru.)

Domače delo.

Vlada je napovedala 11. majnika 1918 uradno, da je predložil minister socialne preskrbe poslanski zbornici zakonski načrt o ureditvi domačega dela. V uradni izjavi trdi, da je dozorelo s tem vprašanje, ki je tvorilo približno 20 let v Avstriji predmet temeljitih študij, posvetov, enket. Vojni dogodki niso malo pripomogli, da so razkropili pomisleke proti vmešavanju državne oblasti v to važno in zelo obsežno gospodarsko polje. Invalidi, ki ne bodo dobili dela v tvornicah, in teh bo veliko, se bodo poskušali preživljati z domačim delom. Upoštevati se mora tudi, da se bodo oprijele domačega dela tiste ženske, ki jim je ugrabila vojska njih reditelje in ki jih bo prisililo splošno poslabšano gospodarsko stanje in delo. Velik del našega domačega dela je bil navezan pred vojsko na izvoz izdelanega blaga; industrija se bo pa morala po vojski resno boriti za izvoz,

Srce, srce odprimo rodnim krščanskim bratom, da se začne raztajati led mržnje na plamenu ljubezni. Ko si osvojimo srce, hočemo ugladiti pot do razuma. Apologetika ljubavi in prizanesljivosti pogosto slavi zmago, kjer je apologetika razuma in silogizma (logičnih

Za nas Jugoslovane je državno-pravno vprašanje glede naših odnošajev napram habsburški dinastiji rešeno. Naše aspiracije ne samo ne stoje v nasprotstvu z lojalnostjo, temveč z majniško deklaracijo našo lojalnost v tej kritični dobi svetovnih prevratnih dogodkov svečano pred svetom potrjujemo. Na-

dale tistega, ki so ga prinesli nezavestnega in brez krvi. Vsi smo glasno kričali, moja sestra se je zgrudila plakajoč v naročje matere. Pokleknil sem k brabantskemu vitezu, ga klical po imenu, poljuboval njegovi modri ustnici in močil s solzami blede njegovo čelo. O, boter moj; plemeniti moj dobronik je bil v bitki smrtnonevarno ranjen; sulica mu je predrla vrat!

Ranjenca so položili v posteljo moje matere; moj oče je naprosil vse, ki so bili navzoči, naj ga puste pri vitezu samega. Prosil nas je:

»Prenehajte jokati; s solzami ga ne rešimo. Ženski poklekniti in moliti! Ti, Božidar, prinesi hitro vodo!«

Mati in sestra sta se zgrudili na kolena pred križ; jaz sem pa tekkel hitro po vodo in se vrnil z napolnjenim vrčem.

Oče je pričel brez besedi rane umivati; preiskoval je, če je ranjena kaka večja žila v vratu; čelo je žarelo očetemu med preiskavanjem; obupno si je ruval lase in se zgrudil obupan na tla. In pričel sem plakati tudi jaz, ker nisem več dvomil, da mora moj prijatelj umreti.

Čez nekaj časa je dvignil oče zopet glavo in je pričel novo preiskavo. Čez nekaj časa se je pokazalo nekoliko upanja na

njegovem obrazu. Mirno je rekel materi in sestri:

»O moliti, veliko moliti, ker bo ozdravil z božjo pomočjo!«

Veselja sta vzkliknili in sta še bolj goreče molili. Pomagal sem celo popoldne pripravljati očetemu zdravila in pijače; ponoči sva čula pri bolniku, ki se ni premaknil, in gledala sva na vsako njegovo kretnjo.

Tretji dan je bil za nas dan sreče in radosti: vzkliknil je in moj oče je rekel: »Živel bol!«

Zdravstveno stanje našega dobronika se je zboljšavalo; dvanajsti dan je že gledal. Mati in setra sta prečuli 40 noči pri njegovi postelji. Rana se je med tem zaprla; čez en mesec je popolnoma ozdravil. Njegova ljubezen nasproti nam je bila brezmejna. Oče mu je bil brat, meni je pa rekel sin Božidar.

Kristjani so osvojili 16. majnika 1310 otok Rod in so prepodili Turke. Veliko vitezov se je vrnilo domov, tudi mi smo sklenili, da zapustimo brodovje in si poiščemo v Evropi dom. Naš prijatelj nas je povabil, naj gremo z njim v Brabant. Svojega nismo imeli veliko in potrebovali smo zaščitnika; tudi se nam je zdelo nemogoče, da se ločimo od svojega dobronika.

Sprejeli smo njegov predlog hvaležno in smo odpotovali v varstvu Valterja pl. Craenhovega...

»O, oče moj je bil,« je zaklicala Aleidis začudena, »Abulfaragus, zakaj si mi ime tako dolgo zamolčal?«

»Plemenita gospa,« je odgovoril starček smehljajoč se: »tvoj oče je bil, moj brat in najboljši prijatelj mojih staršev. Ne moreš verjeti, kako sem ljubil njega, najhrabřejšega krščanskega viteza. Kri, ki se pretaka po tvojih žilah, je najplemenitejša, katero je kdajkoli ogrevalo solnce v vseh treh delih sveta! Povedal ti njegovega imena prej nisem, ker te nisem hotel žalostiti s popisom njegove smrtne bolezni.«

Aleidis je molčala, njene lesketajoče se oči in njeni napol odprti ustnici so pa izdajale njeno radovednost. Abulfaragus je to zapazil in je nadaljeval:

»Potovali smo dolgo, predno smo prišli v mesto Lüttich ob Mozi. Moj oče je dobil tam toliko naših prejšnjih verskih pripadnikov, da je sklenil se tam naseliti kot zdravnik. Dobri grof pl. Craenhove nam je vsilil veliko vsoto denarja. Kupili smo si hišo ob cesti, kjer so stanovali judovski menjevalci denarja; Valter pl. Craenhove je pa odpotoval v svoj grad.«

kar bo vplivalo na znižanje plač. Vse navedene okolnosti bodo vplivale na neugodne plačilne in delovne razmere.

Vladni načrt namerava uvesti predpogoje, ki bodo omogočevali ureditev plačilnih in delovnih razmer domačega dela. Naslanja se na zadnja preddela postavodaje, ker posnema iz načrtov poročevalcev trgovskega ministrstva, ki so jih izdelali leta 1911. z ozirom na konfekcije in na nasvete delovskega sveta in drugih korporacij. Ker se domače delo cepi, se mora postavna ureditev omejevat na to, da zagotavlja gotovo najnižjo mero delavskega varstva in omogočuje vplivanje na plačilne in delovne pogoje s posebnimi napravami.

Prvi del načrta tiče vse vrste domačega dela in obsega I. in II. oddelek. Skuša ustvariti vse predpogoje, ki naj omogočijo nadzorovalni oblasti, da lahko vpogleda vsak trenutek v plačilne pogodbe domačih delavcev, da se kolikor mogoče pojasni pravno razmerje. Ta namen zasledujejo predpisi o zapiskih zaposlenec, o razglasitvi delovnih pogojev in o uvedbi doavalnih knjig.

Tretji oddelek obsega varnostne predpise splošne varnosti. Drugi del načrta zasleduje namen, da se uporabi pred vsem pri tistih vrstah domačega dela, kjer je mogoče urediti delovne plače. V prvi vrsti pride v poštev konfekcijsko delo. Naloga, da posegajo neposredno v plačilne razmere, se poverja posebnim organom, ki jih sestavljajo zastopniki udeleženih strank: osrednjim komisijam za domače delo, ki jih podpirajo krajne komisije domačega dela. Njih naloga je, da določujejo najnižje plače in druge obvezne predpise o delovnih in dobavnih pogojih, če se niso dosegle proste pogodbe potom organizacij. Ministru socialne preskrbe je pridržano, da potrdi sklepe komisije. Krajnim komisijam za domače delo se nakazuje posebno vloga razsodišč v sporih med delojemalci in delodajalci. Določila postave se bodo uveljavila pol let po sklenjenem miru.

× × ×

Vsekakor pozdravljamo, ker se je upala priti koncem koncev vlada na dan s tem zakonskim načrtom. Trajalo je pa dolgo časa, da se je to zgodilo. Vlade so se bale ovir s strani delodajalcev, ki bodo seveda tudi zdaj vse poskusili, da preprečijo postavo. Kako močni so izkoriščevalci in delavski krvosesi, nam dokazuje križeva pot socialnega zavarovanja.

V organizacijskem oziru nastane naši »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« dolžnost, da njeni skupini v Stražišču (sitarji in sitarice!) in v Idriji (čipkarice!) pouče svoje člane o važnosti vladnega zakonskega načrta, ki smo ga obrazložili kratko s tem člankom.

Jugoslovani!

Mariborsko mesto ima na poti do Adrije in kot križišče važnih železnic največji pomen za ohranitev štajerskih Slovencev. Skrbeti moramo torej, da naša mladina na tej važni točki ne ide v pogubo, ampak ima priliko se v svojih šolah narodno ohraniti.

Ker so dosedanji poskusi doseči javno šolo vsled nasprotne avtonomne mestne občine ostali brez uspeha, hočemo sami svoje šole najprej v mestu in potem v okolici ustanavljati.

Zato so se zbrali v znamenju narodnega zedinjenja podpisani zastopniki mariborskih Slovencev in sklenili delati z vsemi silami na to, da ustanovijo že letos v Mariboru slovensko šolo.

Ker pa so v današnjih razmerah stroški za taka podjetja nenavadno veliki, se obračajo podpisani na ves jugoslovanski narod z nujno prošnjo, da ji priskočijo posamezniki in korporacije z denarnimi doneski na pomoč ter pomagajo rešiti slovenskemu narodu v najvažnejšem trenutku mladi naraščaj.

Prispevke prevzema mariborska moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda, ki upravlja poseben fond izključno za slovensko šolo v Mariboru.

Kdor daruje 1000 K, je pokrovitelj, kdor daruje 300 K, je ustanovnik, kdor pa 100 K, je dobrotnik slovenske šole v Mariboru.

Imena pokroviteljev se vklešejo v svoječasnem šolskem posloju v posebne spominske plošče, imena ustanovnikov pa se vpišejo v zlato knjigo slovenske šole v Mariboru. Imena vseh podpornikov se objavijo v časopisih.

Največje zadoščenje pa bo imel vsak posamezni podpornik v zavesti, da pomaga s svojim darom ohraniti jugoslovanskemu narodu slovensko kri.

Šolski odsek: Dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja. Anka Leskovarjeva, odv. soproga. Stanko Marin, uč. profesor. Dr. Rad. Pipuš, odvetnik. Fran Pišek, tajnik. Marija Poljančeva, prof. soproga. Dr. Fran Rosina, odvetnik. Dr. Karel Verstovšek, deželni in državni poslanec. Fran Voglar, gimn. profesor. Franjo Žebot, urednik.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Miši - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero dohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5'—; za ščurke K 4'50; tinktura za stenice K 2'—; uničevalec moljev K 2'—; prašek proti mrčesom K 1'50 in K 3'—; sem spadajoči razprševalec K 1'20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1'20; mazilo za uši pri živini K 1'50; prašek za uši v obleki in perilu K 2'—; tinktura za bolhe pri psech K 1'20; prašek proti ušem pri perutnini K 2'—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) K 3'—.

— Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa
M. Jünker, Zagreb 41, Petrinjska ulica 3.

Sorbenje, Najzanesljiveše sredstvo proti temu je
garje, „PARATOL“
lišaj, domače mazilo.
hraste. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3'50 dvojni lonček K 6. — PARATOL - PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Skatija K 250. — Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri PARATOL delavnici lekarnarja M. KLEIN-R Budapešta VII-21 Rózsa-utca 21.

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj, t. j. 5 kg K 12'—, 1 zavoj z 10 kg K 23'—.

Preprodajalci dobé popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14'—, Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18'—, Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18'—, Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 41, Petrinjska ulica 3, III., telefon 23-37.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

VZAJEMNO PODPORNKO DRUŠTVO U LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih poljc, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambl na službene prejemeke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsek ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ ‰.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848'40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoředu kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem l. 1916. vlog . . . K 55.000.000
hipotečnih in občinskih posojil . . . > 39.000.000
rezervnega zaklada . . . . . > 1.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po 4%, večje in nestalne vloge pa po dogovoru. — Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. — Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslojpa na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 $\frac{1}{2}$ ‰ obrestim in proti najmanj 1% oziroma $\frac{3}{4}$ ‰ odplačevanju na dolg. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.